

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულო

განკარგულება №

---ივნისი 2022 წელი

**ქალაქ თბილისში, საბურთალოს რაიონში, სულხან ცინცაძის ქუჩასთან მდებარე
უსახელო ქუჩისთვის პოეტისა და მთარგმნელის დავით წერედიანის სახელის
მინიჭების შესახებ**

საქართველოს ორგანული კანონის - “ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი” 68-ე მუხლის პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის, „მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში მდებარე გეოგრაფიული ობიექტების სახელდების წესის დამტკიცების შესახებ“, საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 1 ივნისის №239 დადგენილებისა და „ქ.თბილისის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში მდებარე გეოგრაფიული ობიექტების სახელდების წესის დამტკიცების შესახებ“, ქ.თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2015 წლის 16 ივნისის №14-59 დადგენილების თანახმად, ქ.თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულომ დაადგინა:

1. საბურთალოს რაიონში, სულხან ცინცაძის ქუჩასთან მდებარე უსახელო ქუჩას მიენიჭოს პოეტისა და მთარგმნელის დავით წერედიანის სახელი, თანდართული რუკის თანახმად.

2. ქ.თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიამ, ოთხი თვის ვადაში, უზრუნველყოს ამ განკარგულების შესასრულებლად საჭირო ღონისძიებების განხორციელება.

3. განკარგულება, ერთი თვის ვადაში, შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (მისამართი: ქ. თბილისი, დავით აღმაშენებლის ხეივანი, №64).

საკრებულოს თავმჯდომარე

გიორგი ტყემალაძე

1:1,000

X=480406 Y=4618867

X=480424 Y=4618747

დავით წერედიანი (1937-2019)

მთარგმნელი, პოეტი, ფილოლოგი

დაიბადა აბაშის რაიონში, სოფელ ქოლობანში. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი 1960 წელს.

1963 წლიდან მუშაობდა შოთა რუსთაველის სახელობის ლიტერატურის ინსტიტუტში; 1981 წლიდან ეწევა მთარგმნელობით საქმიანობას; 2005 წელს გამოიცა დავით წერედიანის წიგნი "ანარეკლი" – მისი ძირითადი ნაწილი ქართულ კლასიკურ პოეზიას ეძღვნება, რუსთაველიდან გალაკტიონამდე; ბოლო მონაკვეთი უმთავრესად დასავლურ პოეზიას. მასში, აგრეთვე, შესულია რამდენიმე რჩეული თარგმანი; 2010 წელს გამოიცა პოეტური კრებული "ორიონი"; განსაკუთრებით აღსანიშნავია ფრანსუა ვიიონის "დიდი ანდერძის" და „მცირე ანდერძის" თარგმანები; თარგმნა ძმები გრიმების ზღაპრები. 2017 წელს გოეთეს ინსტიტუტმა და DVV International-მა დავით წერედიანი ქართულ-გერმანული კულტურული ურთიერთობების გაღმავლებაში შეტანილი წვლილისათვის გივი მარგველაშვილის სახელობის (გერმანულ-ქართული) პრემიით დააჯილდოვა.

1984 წელს მიენიჭა ივანე მაჩაბლის სახელობის პრემია ფრანსუა ვიიონის "მცირე ანდერძისთვის" თარგმანისთვის; 1995 წელს - ფრანგულ-ქართული ინსტიტუტის პირველი პრემია ფრანგი პოეტების თარგმანებისთვის (რემბო, ვერლენი, ბოდლერი); 2006 წელს - სახელმწიფო პრემია წიგნისათვის "ანარეკლი"; 2007 წელს - პრემია "საგურამო", ნომინაციაში თარგმანი; 2011 წელს - შოთა რუსთაველის სახელობის პრემია დასავლეთ ევროპული ლიტერატურის შედევრების საუკეთესო თარგმანებისთვის; 2012, 2014 და 2018 წლებში მიღებული აქვს ლიტერატურული პრემია "საბა" ლიტერატურის განვითარებაში შეტანილი განსაკუთრებული წვლილისთვის; 2021 წელს მიენიჭა ვაჟა ფშაველას სახელობის პრემია (გარდაცვალების შემდეგ).

დაკრძალულია მახათას მთის მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონში.

19/032 114541-03

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თავმჯდომარეს

ბატონ გიორგი ტყემალაძეს,

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს

სახელდებისა და სიმბოლიკის კომისიის თავმჯდომარეს,

ბატონ მიხეილ ამაშუკელს

გამომცემლობა „ინტელექტის“ მთავარი რედაქტორის,

მოქ. ზვიად კვარაცხელიას (პ/ნ 19001039014)

მისამართი: ქ. თბილისი, ბაგები, მე-3 კორპუსი, 1-ლი სად. ბ. 6

ტელ: 555 45 96 95

E-mail: zviad.kvaratskhelia@gmail.com

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

(თბილისის ერთ-ერთი ქუჩისთვის დიდი პოეტისა და მთარგმნელის –
დავით წერეთლის სახელის მინიჭების შესახებ)

დავით წერეთლიანი ფართო მკითხველისთვის ცნობილია, როგორც კონვენციური მთარგმნელი (ფრანსუა ვიიონი, იოჰან ვოლფგანგ გოეთე, ძმები გრიმები, ფრანგული და გერმანული პოეზია, სვანური ხალხური პოეზიის ნიმუშები, ფელერიკო გარსია ლორკა) და შეუმცდარი გემოვნების მოაზროვნე, ლიტერატურისმცოდნე, რომლის წერილები რუსთაველის, აკაკის, გალაკტიონის, ზოგადად პოეზიისა და მთარგმნელობითი ხელოვნების შესახებ მაღალი რანგითა და მარადიული ფასეულობის ნიშნითაა აღიქვდილი.

დავით წერეთლიანის, როგორც მთარგმნელის, ღვაწლი და დამსახურება წლების განმავლობაში ფასდებოდა საქართველოშიც და უცხოეთშიც: იგი დაჯილდოებული იყო შოთა რუსთაველის სახელმწიფო პრემიით, ასევე ივანე მაჩაბლისა და ილია ქავჭავაძის სახელობის საგურამოს პრემიებით; გოეთეს „ფაუსტის“ პირველი და მეორე ტომების თარგმანისთვის დავით წერეთლიანს 2012 და 2018 წლებში პრემია „საბა“ მიენიჭა. ამავე ჯილდოთი 2014 წელს საგანგებოდ აღინიშნა დავით წერეთლიანის მიერ ქართულ ლიტერატურაში შეტანილი განსაკუთრებული წვლილი; 2017 წელს გოეთეს ინსტიტუტმა და DVV International-მა მას გივი მარგველაშვილის სახელობის პრემია მიანიჭა.

ბოლო წლებში განსაკუთრებული ინტერესი და მკითხველის საყოველთაო აღიარება მოიპოვა დავით წერეთლიანის სრულიად ორიგინალურმა და თვითმყოფადმა პოეზიამ, რომელიც ლიტერატურულ პრესაში პირველი პუბლიკაციებიდანვე (1980-იანი წლები) მიიჩნეოდა, როგორც ახალი და უნიკალური ხმა ქართულ მწერლობაში. სრული პოეტური კრებული „პარაპეტი“ ავტორის გარდაცვალების შემდეგ (დაელო წერეთლიანი

დაკრძალულია მახათას მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონში), 2020 წელს დაჯილდოვდა ვაჟა-ფშაველას სახელმწიფო პრემიით.

მოგმართავთ თხოვნით, თბილისის ერთ-ერთ ქუჩას მიენიჭოს დავით წერედიანის სახელი, რაც ნამდვილი, მარადიული კულტურული ფასეულობების აღნიშვნა-დაფასება და ჩვენგან მაღლიერების გამოსატყა იქნება დიდი პოეტისა და მთარგმნელის მიმართ.

შვიად კვარაცხელია – გამომცემლობა „ინტელექტის“ მთავარი რედაქტორი

საინიციატივო ჯგუფის სახელით:

ბესიკ ხარანაული – პოეტი *ბესიკ ხარანაული*

ვახტანგ ჯავახიძე – პოეტი, ლიტერატორი *ვახტანგ ჯავახიძე*

ლია სტურუა – პოეტი *ლია სტურუა*

როსტომ ჩხეიძე – მწერალი, ლიტერატორი *როსტომ ჩხეიძე*

მანანა მენაბდე – მუსიკოსი, მწერალი *მანანა მენაბდე*

გიორგი ლობჯანიძე – პოეტი, მთარგმნელი *გიორგი ლობჯანიძე*

გიორგი კეკელიძე – პოეტი, საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის დირექტორი *გიორგი კეკელიძე*

ზაზა ქილაძე – მთარგმნელი *ზაზა ქილაძე*

ლევან ბერძენიშვილი – მთარგმნელი, ლიტერატორი

ბექა ქურხული – მწერალი *ბექა ქურხული*

დავით წერეთელი

ჩასწორება

დაბადების თარიღი: 12 აგვისტო, 1937

გარდაცვალების თარიღი: 30 დეკემბერი, 2019 (82 წლის ასაკში)

დაკრძალვის ადგილი: მახათას მთის მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონი, თბილისი

კატეგორია: მთარგმნელი, პოეტი, ფილოლოგი

ბიოგრაფია

დაბადების ადგილი: სოფელი ქილობანი, აბაშის რაიონი.

დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი 1960 წელს.

1963 წლიდან მუშაობდა შოთა რუსთაველის სახელობის ლიტერატურის ინსტიტუტში; 1981 წლიდან ეწევა მთარგმნელობით საქმიანობას; 2005 წელს გამოიცა დ. წერეთელის "ანარეკლი" - მისი ძირითადი ნაწილი ქართულ კლასიკურ პოეზიას ეძღვნება, რუსთაველიდან გალაკტიონამდე; ბოლო მონაკვეთი უმთავრესად დასავლურ პოეზიას, მასში, აგრეთვე, შესულია რამდენიმე რჩეული თარგმანი; 2010 წელს გამოიცა პოეტური კრებული "ორიონი"; განსაკუთრებით აღსანიშნავია ფრანსუა ვიიონის "დიდი" და "მცირე ანდერძის" თარგმანები; თარგმნა მძებრის თარგმანი, 2017 წელს გოეთეს ინსტიტუტმა და DVV International-მა დავით წერეთელი გივი შარგველაშვილის სახელობის პრემიით დაჯილდოვდა.

ჯილდოები, პრემიები და პრიზები

- 2021 - ვაჟა ფშაველას სახელობის პრემია (სიკვდის შემდეგ)
- 2018 - ლიტერატურული პრემია "საბა", საუკეთესო ქართული თარგმანი იოჰან ვოლფგანგ გოეთეს "ფაუსტი-II" თარგმანისთვის
- 2014 - ლიტერატურული პრემია "საბა" ლიტერატურის განვითარებაში შეტანილი განსაკუთრებული წვლილისთვის
- 2012 - ლიტერატურული პრემია "საბა", საუკეთესო თარგმანი იოჰან ვოლფგანგ გოეთეს "ფაუსტი" თარგმანისთვის

ბიბლიოგრაფია

- მძებრი გრიშების ზღაპრები (მთარგმნელი). - თბილისი, ბაკურ სულაკაურის გამ-ბა, 2018. - 184გვ. - ISBN: 9789941239953
- ოთხტკეპედი : სიკვდილმისჯილი ვიიონისგან თქმული (მთარგმნელი). - თბილისი, ინტელექტი, 2012. - 32გვ. - ISBN: 9789941440182
- ფაუსტი (მთარგმნელი) // ნაწ. 1. - თბილისი, ბაკურ სულაკაურის გამ-ბა, 2011. - 271გვ.
- ანარეკლი : ლიტერატურული წერილები, საუბრები, თარგმანები დასავლური პოეზიიდან (ავტორი). - თბილისი, წიგნი, 2005. - 166გვ. - ISBN: 9994080881

გააზიარე: Facebook Google+ Twitter LinkedIn

რადიო
თავისუფლება

ახალი ამბები

პრეზიდენტმა დავით წერეთლიანს სიკვდილის შემდეგ ვაჟა-ფშაველას სახელობის პრემია მიანიჭა

იანვარი 26, 2021

მთარგმნელსა და პოეტს დავით წერეთლიანს საქართველოს პრეზიდენტმა სალომე ზურაბიშვილმა სიკვდილის შემდეგ ვაჟა-ფშაველას სახელობის პრემია მიენიჭა.

„დავით წერეთლიანი არა მხოლოდ ღირსეული პოეტი, არამედ გერმანული და ფრანგული პოეზიის დიდი მთარგმნელიც იყო, რომელიც საქართველოს კულტურის ისტორიას დარჩება“, - თქვა სალომე ზურაბიშვილმა ჟღერს, 26 იანვარს. მან ორბელიანების სასახლეში გამართულ დაჯილდოების ცერემონიაზე პრემია გადასცა დავით წერეთლიანის ოჯახს.

„ვაჟა-ფშაველას პრემიის აღნიშვნა ამ პანდემიის, ეკონომიკური და სოციალური კრიზისის დროსაც კი მნიშვნელოვანია, რადგან კულტურა ვითარდება და იგი მაინც იტოვებს თავის განმსაზღვრელ როლს საზოგადოებასა და ქვეყანაში.

კულტურას მაცოცხლებელი ძალა აქვს და ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ ჩვენ ეს ტრადიცია გავაგრძელოთ და გავამდიდროთ“, - განაცხადა პრეზიდენტმა.

საქართველოს პრეზიდენტმა მადლობა გადაუხადა ვაჟა-ფშაველას სახელობის პრემიის კომისიის წევრებსა და მის თავმჯდომარეს, როსტომ ჩხეიძეს განწეული სამუშაოსათვის.

დავით წერეთლიანი 2019 წლის 30 დეკემბერს გარდაიცვალა.

5/25/2021

პრეზიდენტმა დავით წერეთელმა სიკვდილის შემდეგ ვაჟა-ფშაველას სახელობის პრემია მიანიჭა

რადიო თავისუფლება, RFE/RL, Inc. ყველა პოლიტიკა დაცულია

დავით წერედიანის დიდი პოეტური დაბრუნება

ლიტერატურა

გიორგი ლობჯანიძე | 14:59, 17 ივნისი, 2020,

<https://publika.ge/article/davit-weredianis-didi-poeturi-dabruneba/>

დავით წერედიანი სიცოცხლეში ძალიან ერიდებოდა ხოლმე საკუთარი ლექსების გამოქვეყნებას. ჩემი თაობის მკითხველებმა, აღფრთოვანებულნი რომ ვიყავით მისი ვიწონით, მხოლოდ ყურმოკვრით ვიცოდით, რომ მან 1984 წელს ჟურნალ „მნათობში“ გამოაქვეყნა თავისი ლექსების არაჩვეულებრივი ციკლი, რომელმაც მკითხველთა ერთსულოვანი აღტაცება გამოიწვია.

ამ აღტაცების შორეული გამოძახილები აღწევდა ჩემამდე ჩემი უფროსი კოლეგების აღფრთოვანებული შეფასებების სახით, რომლებიც გამუდმებით იმეორებდნენ, რომ დავით წერედიანი კიდევ უფრო დიდი პოეტია, ვიდრე მთარგმნელი.

ადრე კიდევ რამდენიმე მთარგმნელზე გამეგონა ასეთი რამ და რადგანაც მათი ლექსების წაკითხვის შემდეგ მოლოდინი საფუძვლიანად გამცრუებოდა, ამიტომ ამ შეფასებებისადმიც ცოტა სკეპტიკურად ვიყავი განწყობილი.

მაშინ დავით წერედიანს პირადად არ ვიცნობდი და ამიტომ სწორი მეგონა ის ამბავი, რომ ვინაიდან მისი ერთი ლექსი ხალდეს ცნობილ აჯანყებას ეძღვნებოდა, საბჭოთა ცენზურა აკავებდა და ხელს უშლიდა ამ ავტორის ორიგინალური შემოქმედების ბეჭდვას. ის ერთი ერთხელ როგორღაც გაჰპარვოდათ და ახლა გაფაციცებულნი უკეტავდნენ გზას, რომ მკითხველამდე ველარასოდეს მიეღწია.

თავისებურად ალბათ სწორი იყო ეს ვერსიაც, რადგან წერედიანის ის ლექსი, რომელიც გარეგნულად ისტორიულ წარსულზე განზოგადებულ ლირიკულ რეფლექსიად აღიქმებოდა, სინამდვილეში მძაფრი შინაგანი პროტესტის ნაღმს ფარავდა საბჭოური იდეოლოგიის, საქართველოში რუსული ბატონობის წინააღმდეგ.

ამიტომ, გასაკვირი სულაც არ იყო, რომ საბჭოთა იდეოლოგიის დამქაშებს თავი ისე დაეჭირათ, თითქოს იმ ლექსში ავტორის გულისთქმა ვერ გაიგეს, მაგრამ სამომავლოდ არასანდო ადამიანების სიაში შეეყვანათ და ყველა ღონე ეხმარათ მის დასადუმებლად: მხოლოდ მთარგმნელის იმიჯით საზოგადოებისათვის მისი წარდგენაც „დადუმების“ ერთ-ერთი ხერხი იყო.

მოგვიანებით, როცა დავით წერედიანს ისე დავუმეგობრდი, რომ მისთვის დათოს დამახეხა შევძელი, ამ ამბავზეც ვკითხე, მან კი პირდაპირ პასუხს თავი აარიდა, მხოლოდ თავისებურად გამიღიმა და საუბარი სხვა თემაზე გადაიტანა.

მერე, როცა რადიო თავისუფლებაში მის პირველ პოეტურ კრებულზე „ორიონზე“ სიუჟეტს ვამზადებდი, უკვე ცოტა უფრო ფართო კონტექსტში ვკითხე დათოს ერთ ადამიანში პოეტისა და მთარგმნელის თანაარსებობის, მათ შორის შესაძლო კონფლიქტისა და იმის შესახებ, თუ პირადად თვითონ ამ კონფლიქტის ჩაშოშმინებას როგორ ახერხებდა. ეხამუშებოდა თუ არა, რომ მას, მართლა დიდ პოეტს, მხოლოდ მთარგმნელად მოიხსენებდნენ?

იმ ინტერვიუში დავით წერედიანმა ჩემს ამ შეკითხვას ასე უპასუხა:

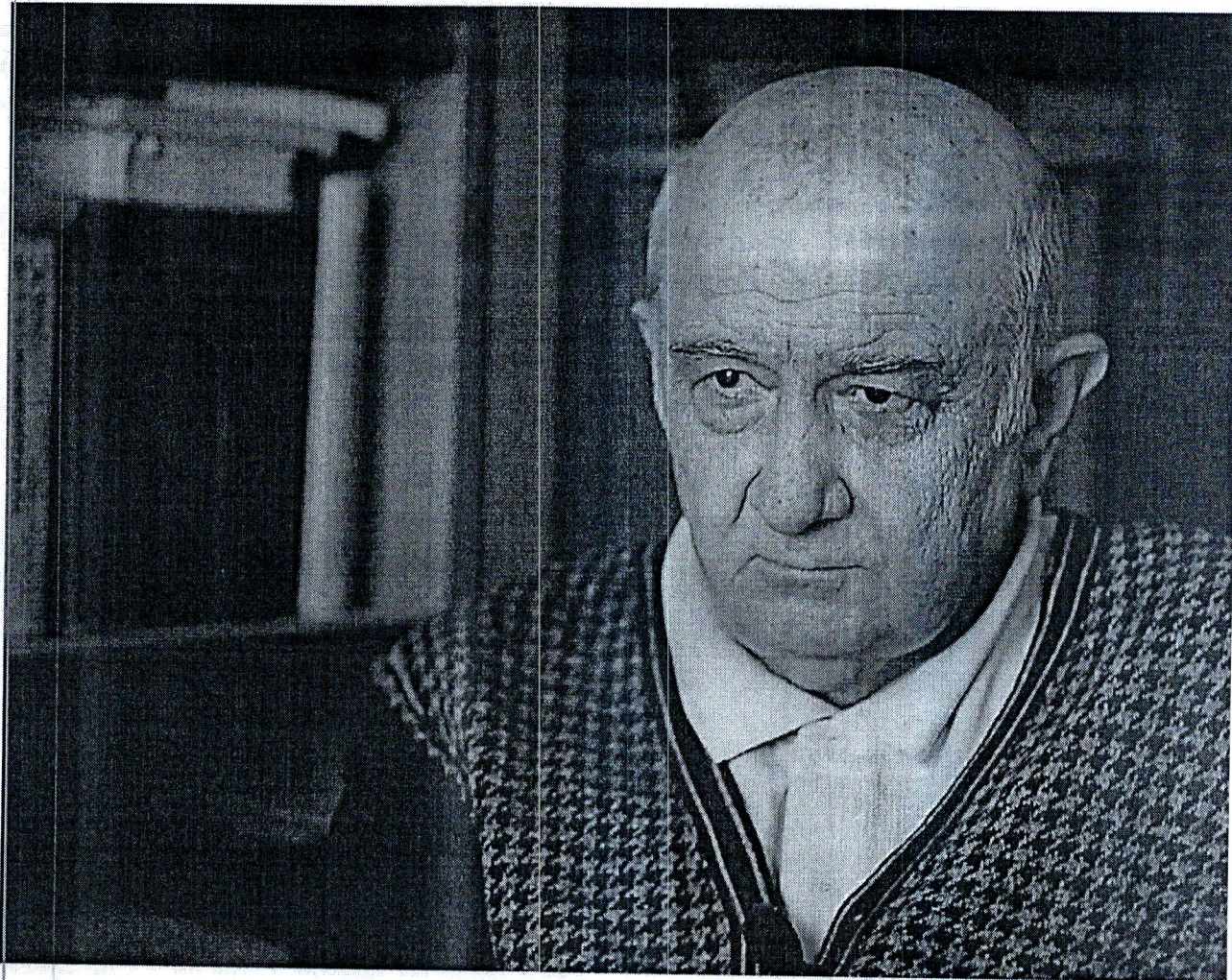
„თავისთავად ალბათ კანონზომიერია, როდესაც რაღაცა საქმეს იწყებს ადამიანი და საზოგადოებაში ჩნდება, ეს სახელი დაერქმევა და ასე აქვს და აქვს. ერთხელ თამარ ერისთავი იხსენებდა, გიორგი ლეონიძესთან ჰქონია ლაპარაკი, თარგმანებს დავბეჭდავო. „არა, კაცო, არ დაბეჭდო, არ დაბეჭდო! მოგაკერებენ მერე მთარგმნელის სახელს და ვეღარ მოიშორებ!“ ასეთი რამე საერთოდ ხდება და მაგაზე გულისწყვეტა რომ მექონოდა, უფრო ენერგიულად შევუდგებოდი ამ საქმესაც, მაგრამ ეს რაღაც ცოტა განზე დარჩა იმის გამო, რომ ბევრი მიზეზი ჰქონდა და ერთ-ერთი ისიც იყო, რომ მაინცდამაინც ჩემთვის დიდად საოცნებო საქმე არ ყოფილა საბჭოთა ცენზურის ქვეშ ყოფნა. თარგმანები, მით უმეტეს, ძველი პოეტებისა, მაგისგან სრულიად თავისუფალი იყო. რა თქმა უნდა, მხოლოდ ეგ არ არის მიზეზი, მაგრამ ერთ-ერთი მიზეზი ამკარად არის“.

არსებითად, დავით წერედიანის ლექსების წაკითხვის შემდგომ, ჩემთვის აბსოლუტურად ცხადი შეიქნა, დავით წერედიანი მაშინ რას მეუბნებოდა და, უფრო მეტიც, კიდევ რა მიზეზებს გულისხმობდა.

ცენზურა ცენზურად, მაგრამ უმთავრესი მიზეზი მაინც ძალზე შინაგანი იყო.

დავით წერედიანი იმ ტიპის პოეტია, რომელიც სწორედ ამ მიზეზების გამო მუდმივად მარგინალიზებული იქნება მასისთვის, მასობრივი მკითხველისთვის.

რადგან ჩვენი პოეზიის წამყვანი ინტონაციები მაინც მუდმივად რიხიანად წარმოსათქმელი ლექსები იყო, დეკლარაციული პოეტური სადღეგრძელოები, რომელთაც სუფრასთან უფრო მეტი რამ აკავშირებდათ, ვიდრე პოეზიის ქეშმარიტ ბუნებასთან და იმასთან, რომ ლექსი დაფარული სამყაროს ყველაზე იდუმალი და ემოციური ფენების შრიალთან არის გადასკვნილი.

ლექსი სწორედ ამ შრიალის მოხელთებაა, რომელშიც მათი მიწიერი, ყოფითი მნიშვნელობებისაგან განძარცვული სიტყვები თავიანთ ნამდვილ მარადიულ, არამიწიერ შინაარსს იბრუნებენ.

ამ მხრივ პოეტი ყველაზე უფრო ჰგავს რომელიღაც პირველყოფილი რელიგიის ქადაგად დაცემულ მსახურს, რომელსაც შემოქმედებითი ექსტაზისას ზედაპირზე ამოაქვს კარგა ხნის წინათ მივიწყებული ჭეშმარიტებები და ღირებულებები, ის, რასაც ადამიანის არსებაში მეტაფიზიკურმა ღვარცოფმა გადაუარა და სადღაც ჩვენს შიგნით უნუგემოდ ჩაძირა ერთ დროს აყვავებული და მერე მიწის პირიდან გამქრალი საზღვაო ქალაქივით.

ამიტომაც არის, რომ ლექსი თავისი ინტონაციით, ნახევარტონით, ემოციით უფრო მეტ საფიქრალს გვიღვიძებს, ვიდრე მასში გამოთქმული ფილოსოფიური აზრებითა და შინაარსით.

ლექსის შინაარსი მთლიანად ეს ემოციაა, ხოლო მისი მიზანი არის ყველაზე ჩახლართული ოქსიმორონი: გამოთქმა იმისა, რაც არ გამოითქმის. გამოხატვა იმისა, რაც, თავისი არსით, იდუმალია და გამოუხატველი.

ცხადია, ზემოთქმულით სულაც არ მინდა კიდევ ერთხელ შევაპირისპირო აქამდე ათიათასჯერ ერთმანეთთან შეპირისპირებული „აზრის ლექსი“ და „შეგრძნების ლექსი“. სიტყვებში მატერიალიზებული საფიქრალი თავისთავად უკვე აზრია და ადამიანი ამის გაკეთებას ახერხებს ყველგან, მათ შორის, ლექსშიც.

მაგრამ ლექსს აქვს ამაზე გაცილებით რთული დანიშნულება: მატერიალურ სამოსელში მოაქციოს ემოცია, გრძნობა და ეს სამოსელი, მატერიალიზების მიუხედავად, არ იყოს ქვისა: უფრო სწორად, ქვაშიც, მატერიალურშიც კი სული ისე სჭვიოდეს, როგორც სიცოცხლე ნეფერტიტის ქანდაკებასა თუ მიქელანჯელოს შედევრებში.

აი, პოეზია ზუსტად ის არის, რასაც ნეფერტიტისა თუ მიქელანჯელოს ქანდაკებებიდან შევიგრძნობთ, რაც მათგან სიცოცხლის სხივად გადმოედინება და ჩვენს სულამდე აღწევს. პოეზია ამ შეგრძნებისათვის სახელის დარქმევას, ამ შეგრძნების მოქცევას სიტყვის სამოსელში.

ეს ერთი შეხედვით განყენებული მსჯელობა მე პირადად სულ რამდენიმე პოეტს მახსენებს ქართულ ლიტერატურაში: ვთქვათ, ნიკოლოზ ბარათაშვილს, გალაკტიონს, ანა კალანდაძეს და, სულ ბოლოს, რამდენიმე თვის წინ გარდაცვლილ დავით წერედიანს.

სამივე აქ დასახელებული დიდი პოეტი კიდევ ჰგავს ერთანეთს და ერთმანეთთან საერთოც არაფერი გააჩნიათ, გარდა სიცოცხლის იმ მოუხელთებელი ათინათის დაჭერისა, რომლის მომხელთებლებსაც მისტიკოსები „გასხივოსნებულებს“ უწოდებდნენ.

ასეთი გასხივოსნების წაში რამდენიმე შეიძლება იყოს თვით დიდი ოსტატების ცხოვრებაშიც კი და ამ წამების შესაბამისი დაფიქსირებაა ყველა ნამდვილი პოეტური ნიმუში.

ამიტომაც არის ცოტა ლექსი თვით ყველაზე დიდ პოეტთანაც კი და მხოლოდ ტრაგიკულ ბედისწერასა და ნაადრევ გარდაცვალებას არ უნდა მივაწეროთ ის ამბავი, რომ, მაგალითად, იმავე ნიკოლოზ ბარათაშვილისგანაც კი სულ რაღაც 29 ლექსი და რამდენიმე ფრაგმენტი დაგვრჩა.

ოცდაცხრა-ოცდაათი ლექსი უკვე მთელი მადანია. გასხივოსნების სრულყოფილი გვირგვინი და გალაკტიონთანაც კი, ალბათ, ამაზე ბევრით მეტი არ ამოირჩევა, რა თქმა უნდა, ძალიან დიდი საზომებითა და უმკაცრესი შერჩევის პირობებში, თორემ ნათქვამი სულაც არ გულისხმობს იმას, რომ დანარჩენი შემოქმედება ზალასტია ანდა გვერდით გულგრილად მოსასროლი ზედნაშენი.

უბრალოდ, ზოგი პოეტი ტოვებს გზასაც, თუ როგორ მიდის გასხივოსნებამდე, ზოგი კი ამ გზას ან საგულდაგულოდ მაღავს ან თვითონაც არ იცის.

დავით წერედიანი სრულიად უშეღავათო იყო, პირველ რიგში, თავისი თავისადმი. ქება სხვის მიმართაც იშვიათად დასცდებოდა და თუ, ვთქვათ, როგორმე მოახერხებდი და ეტყოდი, რომ რომელიმე მისი ნამუშევარი, ლექსი თუ თარგმანი, ძალიან მოგეწონა, გაგიღიმებდა, თვალებს ბავშვურად მოწკურავდა და ხელს ისე ჩაიქნევდა, ეს ხელის ჩაქნევა უკვე ადამიანური ყოფიერების მთელი ექსტი იყო:

თავიდან ვერ გაიგებდი, რას გულისხმობდა: რადგან ეს ქესტი გამოხატავდა ყველაზე ცივ „ნეტა შენ რა გესმის“-აც და ყველაზე მოკრძალებულ „აბა, რა ქების ღირსია!“-საც და ძალიან კარგად უნდა გცნობოდა, რომ ნამდვილ განზრახვას მიხვდომოდი:

აბა, ართქმულთან შედარებით რა არის თქმული?! აბა, ოქროს მცრელის გარჯასთან და ჭაპანწყვეტასთან შედარებით რაღა მნიშვნელობა აქვს ან ქებას, ან ძაგებას, როცა ასეთი მცირეა ამდენი შრომის შედეგად საცერში ჩარჩენილი ოქრო და ასეთი ფერმკრთალია მისი მოპოვების სიხარული?!

ამიტომაც იყო, რომ თავისი ლექსები ერთ წიგნად ასეთი დაგვიანებით გამოსცა და როსტომ ჩხეიძის დაქინება და მისთვის ჩვეული მოუწყინარი თანადგომა რომ არა, არ გვექნებოდა კრებული „ორიონი“, 2010 წელს ალექსანდრე ორბელიანის საზოგადოების ეგიდით რომ გამოიცა და ჩემზე, როგორც მეხის გავარდნამ ისე იმოქმედა.

რა თქმა უნდა, მაშინვე მივხდი, რომ ჩვენს სინამდვილეში მხოლოდ დავით წერედიანი იყო ის, ვისთვისაც შემემლო უპირობოდ და უშელავათოდ მეწოდებინა „დიდი პოეტი“.

საერთოდ, ამ საკამათო სიდიდის ჩემი განსაკუთრებული საზომი მაქვს: თუკი ლექსების კითხვისას, თავისთავად უნებურად მომდის ცრემლი, ეს ნიშნავს (ჩემთვის) რომ ამ ლექსების ავტორი მისტიკური განდობილების დასს მიეკუთვნება.

ასეთი რამ ძალიან იშვიათად მემართება: ლოცვისას, ფსალმუნებისა და სულ რამდენიმე პოეტის, უპირველესად კი, დავით წერედიანის ლექსების წაკითხვისას. ეს არის, ასეთივე დიდი განდობილის, უფრო ზუსტად, მათ შორის უპირველესის უხრწნელი ბაგით რომ ვთქვათ, „ვით სულის ხმოვანება ლოცვის სიმხურვალეში“ (გალაკტიონი).

რაც მთავარია, ეს პატარა კრებული ორიონი რომ არა, რომელიც სულ შედეგებით არის სავსე, დღეს არ გვექნებოდა პოეტის სიკვდილის შემდგომ გამოცემული შედარებით სრული, მაგრამ ზომით პირველზე ოდნავ დიდი

კრებული „პარაპეტი“, რომელიც, ზვიად კვარაცხელიას რედაქტორობით, სულ ახლახან დასტამბა გამომცემლობა „ინტელექტმა“.

წიგნის შემდგენლისა და რედაქტორის სანაქებოდ მინდა ვთქვა, რომ დიდსულოვნად გაუმკლავდნენ ცდუნებას და ამ კრებულში უსისტემოდ არ „ჩაყარეს“ ყველაფერი, რაც დავით წერედიანის ხელიდან გამოსულა. არადა, ასეთი რამ სავსებით მოსალოდნელი იყო, რადგან წერედიანის მემკვიდრეობა (ვგულისხმობ ორიგინალურ შემოქმედებას!) ათი ამხელა მაინც არის, რაც თუნდაც ამ მეორე კრებულმა დაიტია: ბოლოს და ბოლოს ახლა, გარდაცვალების შემდეგ მაინც შეიძლებოდა მიგვეცა თავისათვის იმისი უფლება, რომ ყველაფერი ოქროცა და ანაცერიც ერთად თავმოყრილი გვენახა, მაგრამ, საბოლოოდ, კარგია, რომ წიგნის მესვეურები პოეტის ნებას დაჰყვნენ და მხოლოდ ის გამოაქვეყნეს, რისი დაბეჭდვის უფლებაც თვითონ დავით წერედიანმა, მეტაფიზიკური დავით წერედიანის საუკეთესო მცოდნემ და დამცველმა, საკუთარ თავს სხვადასხვა დროს მისცა.

არც ის არის შემთხვევითი, რომ ამ მეორე კრებულსაც როსტომ ჩხეიძის ბოლოთქმა ამშვენებს, რომელიც სულ რამდენიმე აბზაცში ახერხებს წერედიანის პოეტური ტალანტის უზუსტეს შეფასებას:

„ეს სამყაროა გამოხატული „ორიონში“, რომელსაც ხელმეორედ გამოცემისას ცოტა ლექსი თუღა მიემატებოდა და... კიდევ დასრულდებოდა და მოგუმბათდებოდა დავით წერედიანის პოეტური სამყარო, არა დიდი მთარგმნელისა ესეისტის კიდევ ერთი შთამბეჭდავი გამოვლინება, არამედ თვითკმარი, თავისთავადი მოვლენა, ახალი კარის გადამხსნელი ქართული პოეზიის მდინარებაში“.

ეს არის ძალზე ლაპიდარული, დაწურული, ქრესტომათიული შეფასება და ძნელია, ნათქვამს რამე დააკლო ან დაუმატო.

დიახ, დავით წერედიანი უდიდესი მთარგმნელია. მან ყოველი ახალი ძეგლის თარგმნით თითოეულ ამ ძეგლს ახალი, „ქართული“ სიცოცხლე მიანიჭა, უდიდესი საქმე გააკეთა, როგორც მკვლევარმა და ესეისტმა, მაგრამ ეს ლექსები არ გახლავთ მისი რიგითი, როგორც მისგან დაჩვეულნი ვიყავით, თუნდაც უბრწყინვალესი ნამუშევარი, ეს ყველაფრის გულისგულია, განუმეორებელი,

ამიტომაც თვითკმარი და თავისთავადი და, რაც მთავარია, ახალი კარის გადამხსნელი ქართული პოეზიის მდინარებაში...

და მაინც რითია ეს პატარა კრებული ასეთი მნიშვნელოვანი თანამედროვე ქართული პოეზიისათვის?

დავიწყეთ ფორმით:

ერთგან თვითონ დავით წერედიანი თავისი ლექსების ერთი ციკლის შესახებ აღნიშნავდა:

„ერთხელაც იყო, დაუძლეველი სურვილი გამიჩნდა. ქართულ, ტრადიციულ, შეუმღვრეველ ხმებთან პირისპირ დავრჩენილიყავი, ხმებთან, პირველი იავნანიდან რომ ყურში გვიდგას, არც დროისა და არც უცხოური გავლენებისათვის მისხალი ანგარიში არ გამეწია, მეთქვა მხოლოდ იმ წყობით, რომელიც პირწმინდად ჩვენია, ქართულია, თან ოღონდ ისე, რომ ძველი უკვე ნათქვამი არაფრით გამემეორებინა. ერთი შეხედვით იმავე თარგზე მოჭრილს მგვანებოდა, მაგრამ მხოლოდ ერთი შეხედვით...“.

დიახ, მხოლოდ ერთი თვალის შევლებით, თორემ ამ პატარა წიგნში იმდენი დამოუკიდებელი ჰანგი წკრიალებს, ისეთი ნაირგვარი საზომების თაიგულს კრავს და ზოგჯერ ეს პრინციპულად განსხვავებული საზომები ისე ოსტატურად გადადიან ერთმანეთში, რომ თუნდაც მხოლოდ ფორმის თვალსაზრისითაც, უდიდესი პერსპექტივები იხსნება მომავალი ქართული ლექსისა თუ ქართული ლექსის ბრწყინვალე მომავლისათვის.

აქ, ამ წიგნში მოხაზული კონტურები, ერთი კი არა, რამდენიმე პოეტური სკოლის შექმნას ეყოფა სამომავლოდ, თუკი შემდეგ თაობებს ყური არ დაუჩლუნგდათ და დავით წერედიანის მუსიკალური მიგნებების შემოქმედებითი ათვისებისათვის შესაბამისი ენერგია ეყოთ.

ცალკე ეს „ლაზარეს“ ციკლი ხომ ნამდვილი პატიოსანი თვალია ამ წიგნის პოეტური ბეჭდისა, სადაც მართლაც წყალივით ლაღად მიედინება გრძნობისმიერი სინამდვილე, რომელიც ალაგ-ალაგ ისე იტალღება და ამ ტალღებზე მზის სხივების ისეთ მოუხელთებელ სპეკალ-ვარსკვლავებს ათამაშებს, რომ მათი ბრწყინვა თავისთავად გჭრის თვალებს, უნებურად გადენს

ცრემლს და ტანზე საიდუმლოსთან პირისპირ შეხვედრის შიშისა თუ მღელვარების, გაოცებისა თუ თავბრუსხვევის ტაოს დაგიხვავებს.

და ცალკე კიდევ სხვა პოეტური რკალები, რომლებიც ბაჯაღლოსავით შემოსალტვიან ამ თვალპატიოსანს, და ისეთი მონოლითურნი ჩანან, რომ ოქროსავით სხვა წაერთთან რეაქციაში ვედარასოდეს შევლენ: სხვა სიტყვას, სხვა ფრაზას, სხვა განწყობას ვედარ შეირევენ.

ამ პოეტური რკალებიდან ფორმის თვალსაზრისით მე, როგორც აღმოსავლური (სპარსულ-არაბული) ლიტერატურის

„ჩვენი სურვილია, დავით წერუდიაძის მთაწმიძის პანთეონში დაიკრძალოს“ -
მწერალთა ნაწილი მთავრობას მიმართავს

31 დეკემბერი, 2019

მკვლევარს, განსაკუთრებით დამინტერესა დავით წერედიანის კიდევ ერთმა ციკლმა „უძილობა, ტფილისური მოტივები“, რომელიც სწორედ ამ აღმოსავლური საზომების გამოყენებით შექმნილ ხუთ ლექსს, ხუთ დამოუკიდებელ მოტივს აერთიანებს.

საინტერესო აქ სწორედ ის არის, რომ არც ერთი საზომი თუ ტონი თავისი ავთენტური ფორმით არ არის გამოყენებული, მიუხედავად იმისა, რომ ყველგან დაცულია მარცვალთა რაოდენობისა თუ სალექსო ფორმათა აღნაგობის პირველადი სქემა (ვთქვათ: მუსტაზადში, რომელიც კლასიკური განმარტების მიხედვით, არის „ისეთი სალექსო ფორმა, როდესაც ყოველ სტრიქონს ან ბეიტს მოსდევს მოკლე დანამატი, მისამღერი. ამ უკანასკნელს დამოუკიდებელი რითმა აქვს. მისამღერის დამატებით ნებისმიერი სალექსო ფორმა შეიძლება მუსტაზადად გადაიქცეს. გვხვდება საკმაოდ ადრინდელი ხანიდან (XIII საუკუნე), თუმცა მაინცდამაინც არ გავრცელებულა. ეს სალექსო ფორმა, უფრო ზუსტად, სახელწოდება, იხმარება გარდამავალი ხანის ქართულ პოეზიაში“). მაგრამ ამის მიუხედავად, თვითონ ფორმის შიგნით ისეთი მუსიკალური მოულოდნელობებია და რაც მთავარია, ეს მოულოდნელობები ისე ორგანულად ჯდება აქამდე არსებულ სქემაში, რომ გაცეხული რჩები: აქამდე რატომ არავის მოაფიქრდა, რომ ეს ორი საზომი, რომელიც ერთმანეთთან შეუწყვილებლად ითვლებოდა, ასე ოსტატურად და ჰარმონიულად შეეხამებინა.

მაგალითად, სპარსულ პოეტიკაში მიუსტაზადის ძირითადი ნაწილი ბასიტის სალექსო ფორმით უნდა იყოს წარმოდგენილი, მისამღერად კი უნდა მოსდევდეს ან ხაფიფის ანდა რაჯაზის ფორმა. ითვლება, რომ ხსენებულის გარდა, სხვა საზომები მუსტაზადში ერთმანეთს ვერ ეწყობიან, ვერ ჰგუობენ და ამიტომაც სპარსელი პოეტებიდან ექსპერიმენტის სახითაც კი არავის მიუმართავს სხვა საზომებისათვის, როგორც მუსტაზადის შემადგენელი ელემენტებისათვის.

მართალია, ქართული პოეტიკა ზოგჯერ სრულიად განსხვავებული და არც თუ იშვიათად საპირისპირო შინაარსით ტვირთავდა აღმოსავლური პოეტიკის ფორმებსა და საზომებს, რომლებიც თავის ნიადაგზე ფრთხილად და ფაქიზად გადმოჰქონდა, მაგრამ თუ ზუსტად არა, ძირითადად მაინც ინარჩუნებდა ხოლმე დედნისათვის დამახასიათებელ მუსიკალურ რიტმს, უფრო სწორად მუსიკალურ თემას, რომლის შიგნითაც ქართული ენის ბუნებისათვის ორგანულ ჰარმონიას მოაქცევდა. აღმოსავლური სალექსო საზომების პოეტური ადაპტაცია ქართულ ლექსში ორი ძირითადი ხაზით განვითარდა: ქალაქური ფოლკლორის (თავისი

იეთიმ-გურჯებით, გივიშვილებითა და ა. შ.) და სპარსული პოეზიის გენიოსი ქართველი მთარგმნელების (მაგალი თოდუა, ვახუშტი კოტეტიშვილი, ზეზვა მედულაშვილი) მიერ შემუშავებული და დედანთან მიმსგავსებული ქართული შესატყვისობებით, რომლებიც არც ქალაქური ფოლკლორისა და არც (პირობითად, ვთქვათ:) მწიგნობრულ-პოეტური ტრადიციის შემთხვევაში, რა თქმა უნდა, ზუსტად არ ეხამება „დედანს“, მაგრამ მაქსიმალურად ასახავს მისი რიტმების ერთიან მდინარებას.

ხსენებულ რკალში ეს ყველაფერი გათვალისწინებულია, ოღონდ, დავით წერედიანი, გენიოსი პოეტი, სრულიად ახალ თამაშს გვთავაზობს:

როგორ შეიძლება გადავიდეს ერთმანეთში აღმოსავლური (არაბულ-სპარსული პოეზიის) ადაპტაციის ეს ორი შენაკადი: ქალაქურ-ფოლკლორული და მწიგნობრულ-პოეტური. სად ეხებიან ისინი ერთმანეთს და სად შორდებიან, ისე, რომ აღმოსავლური ლექსის ხატოვანმა ესთეტიკამ ქართველ მკითხველს გული მოუნახოს და უცხოობით გამოწვეული გულზიდვის შეგრძნება არ დაუტოვოს.

ვხვდები, რომ უურნალისტური რეცენზიისათვის შეუფერებელ, სამეცნიერო კვლევაზე გადავედი და ალბათ, ბევრი მკითხველისათვის ბოლომდე გასაგები არ იქნება, ის რაც ზემოთ მოგახსენეთ, მაგრამ ამ ყველაფრის აღნიშვნა მაინც საჭიროდ მივიჩნიე იმის გამო, რომ ლექსის ან, მით უფრო, მთელი პოეტური კრებულის შესაფასებლად მხოლოდ სუბიექტური „როგორ მომწონს!“ ან „რა ღვთაებრივია!“ სრულებითაც არ არის საკმარისი.

თითოეული პოეტური ნიმუშის მიღმა დგას კონკრეტული ცოდნა და ოსტატობა და მათ შესაფასებლად საჭიროა, ჰიპოთეტურად მაინც გავიაროთ ის გზა, რომელიც ამ ნიმუშებთან მისასვლელად ავტორმა გაიარა.

ფორმისეული ექსპერიმენტები და აღმოჩენები კი მხატვრული ტექსტის წარმატება-წარუმატებლობის ორგანული და განუყოფელი ნაწილია.

სხვა ამბავია, რომ ფორმა ისე უნდა ესატყვისებოდეს შინაარსს, როგორც თუნდაც ჩვენ მიერ განხილული რკალის შემთხვევაში. დავით წერედიანთან მწიგნობრულ ტონალობასთან შედარებით ქალაქური ტონალობისათვის უპირატესობის მინიჭება მისი ლიტერატურული თამაშის შემადგენელი ნაწილია. ეს მთლიანად

ციკლს სერიოზულობის საფუძველს გამოაცლის და გარდაქმნის აღმოსავლურ კიჩად, აღმოსავლური ცივილიზაციის პერიფერიაში მცხოვრები პოეტის ავთენტურ რეფლექსიად...

განსხვავებით ლაზარეს ციკლისაგან, რომელიც სწორედ იმიტომ, რომ ეროვნული, პირწმინდად ქართული სალექსო საზომებითა და თემებით იკვებება, უაღრესად ბუნებრივია და ასევე ბუნებრივად აჩენს ტრაგიზმის განცდასაც.

ყველაზე მეტად სწორედ ლაზარეს ციკლშია გამოკვეთილი დავით წერედიანის შემოქმედებითი თავისებურებაც: მასთან, საერთოდ, შედარებაზე და მეტაფორაზე უფრო მნიშვნელოვანია სიმბოლო და მინიშნება. ეს კი მთლიანობაში მის ლექსებს წინასწარმეტყველებასთან, ქადაგებასთან უფრო ანათესავებს, ვიდრე ლირიკასთან.

ამიტომაც, წიგნის წინათქმაში აბსოლუტურად სწორად შენიშნავს კრიტიკოსი ივანე ამირხანაშვილი:

„აქ ცნება არის იმდენად მყარი, რამდენადაც საგანია მთლიანი და ცოცხალი. თითქოს ესწრები სიცოცხლისა და თვითშეგნების, ცნობიერებისა და თვითცნობიერების გამთლიანების აქტს; სადღაც აქვე ერთდება მატერია და სული, გარემომცველი სამყარო და ფანტაზია, ამიტომ ყველაფერი მოძრაობს, ბორგავს, ხშიანობს...“

მისტიკა – შეიძლება ასეც ვუწოდოთ იმ უცნაურ ფლუიდებს, რომლებიც დავით წერედიანის ლექსებიდან მოედინება – ძალიან მახლობელი და მოუხელთებელი, ნათელი და იდუმალი, გასაგები და შეუცნობელი“.

გარდა იმისა, რომ ძალიან ზუსტია, არსებითად, მაგისტრალური შეფასებაც არის, რადგან, მისტიკის გარდა, სხვა რა შეიძლება ვუწოდოთ, ვთქვათ, ლექსს:

„ვარიაციები სიმონ ჩიქოვანის თემაზე: ცირა“.

ქართული პოეზიის მკითხველმა ძალიან კარგად იცის სიმონ ჩიქოვანის 1925 წელს დაწერილი და ვერიკო ანჯაფარიძისადმი მიძღვნილი ლექსი „ცირა“, რომელსაც მკვლევრები ქართული ფუტურიზმის ერთ-ერთ უპირველეს ტექსტად მოიხსენიებენ. ფუტურიზმი, როგორც ლიტერატურული მიმდინარეობა, იტალიაში 1909 წელს ჩამოყალიბდა, რომლის სულის ჩამდგმელი და მანიფესტის ავტორი მემარცხენე იდეოლოგიის პოეტი ფილიპო ტომაზო მარინეტი იყო.

მარინეტის მანიფესტში გარკვევით იყო ნათქვამი, რომ ფუტურისტების მიზანს წარმოადგენდა „იტალიის გათავისუფლება სიძველის მოყვარული ადამიანებისა და თვითონ სიძველისგან, სიტყვების გათავისუფლება ძველი შინაარსისაგან და მათთვის სრულიად ახალი შინაარსის მინიჭება.

ამ გზაზე დამდგარმა სიმონ ჩიქოვანმა არაერთი ბრწყინვალე ნიმუში შექმნა და მათ შორის „ცირა“, საიდანაც აზრის გამოტანა მხოლოდ მიახლოებით შეიძლება, რადგან ჩიქოვანმა სცადა ბგერწერით ჩაენაცვლებინა უაზრო სიტყვებისა თუ ფრაზების შინაარსი.

თვითონ არასოდეს უთქვამს, მაგრამ დაახლოებით ვხვდები, რამ უბიძგა დავით წერედიანს ამდენი ხნის მერე სიმონ ჩიქოვანის ამ ლექსზე საკუთარი ვარიაცია დაწერა. ჯერ ერთი, ალბათ, ბგერწერის სრულიად ბუნებრივმა სიყვარულმა: გარკვეულმა ინტერესმა იმისა, თუ როგორ შეიძლებოდა განვითარებულიყო მის ხელში ბრწყინვალე პოეტის მიერ წამოწყებული ლიტერატურული თამაში თუ ექსპერიმენტი და მეორე, ამ ექსპერიმენტის შედეგმა, რომელსაც დავით წერედიანი ალბათ თავიდანვე ივარაუდებდა:

ჩიქოვანისეულმა „ძველის უარყოფამ“, უფრო ზუსტად ამ ტენდენციის ლოგიკურმა გაგრძელებამ, იგი უძველეს ძირამდე: მაგიური შელოცვების დვრიტამდე დაიყვანა.

ამიტომ, თუ ჩიქოვანის ლექსი ჩვეულებრივი ბგერწერული თამაშია, წერედიანის ლექსი რომელიღაცა მივიწყებული სვანური ღვთაების საგალობელსა ჰგავს.

თავისი აღნაგობით დავით წერედიანის პარაპეტი ძალიან ჰგავს ძველი, კლასიკური მწერლობის ქმნილებებს: მისი ზედაპირული შრე, თავისი სილადის, დაუძაბობის, ფაზის უაღრესად ბუნებრივი მდინარების გამო, თითქმის ყველასთვის გასაგები იქნება, მაგრამ ამ წიგნის ნამდვილი სიღრმის, ნამდვილი მნიშვნელობისა და დანიშნულების აღსაქმელად მკითხველს დიდი წინასწარი მომზადება, ცნობიერი თუ ინტუიციური ცოდნა ესაჭიროება.

ლიტერატურა

პოეტი და მთარგმნელი უზუსტესი სმენით

"საბა"

იანვარი 20, 2020

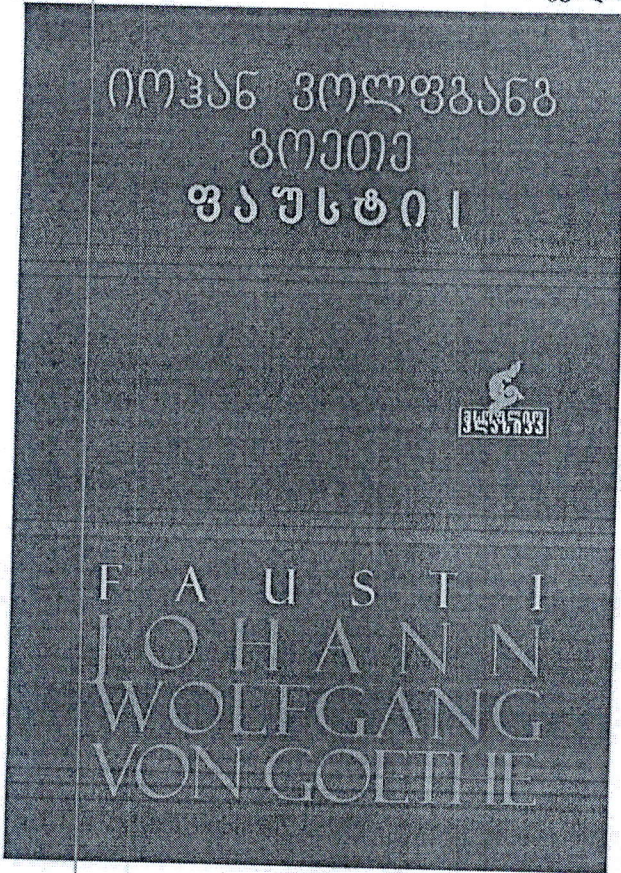
*2019 წლის ბოლო მძიმე და სევდიანი იყო ქართული
ლიტერატურისათვის, კონგენიალურმა მთარგმნელმა და პოეტმა,
დავით წერეთლიანმა თავისი გედის სიმღერა, ფედერიკო გარსია
ლორკას „ბოშური რომანსერო“ დაგვიტოვა და საიქიო
საქართველოში, ქართული სიტყვის დიდოსტატთა გუნდს
შეუერთდა.*

დავით შერედიანი და ვახტანგ როდონია

როდესაც თარგმანზე, როგორც ჯადოსნურ მოვლენაზე ვსაუბრობთ თუ ვფიქრობთ, ერთგვარ მაგიაზე, რომლის საშუალებითაც ერთი ტექსტი მეორე ენაზე თავიდან იწერება, თავიდან იშვება, მაშინვე დავით შერედიანის გოეთე და ვიიონი გვახსენდება. თარგმანი მხოლოდ ერთი ენიდან მეორეზე ტექსტის გადატანა არ არის, თუ ნაწარმოები მეორე ენაზე არ ამეტყველდა, ის შესაძლოა, მკვდრადშობისათვის განწირული იყოს და მხოლოდ ლინგვისტური შრომის შედეგის ილუსტრაცია გახდეს.

ტექსტი პირველ რიგში ხმაა, მუსიკაა, ბგერათა უცნაური ჯამია, რომლის გაგებასაც უზუსტესი სმენა სჭირდება. სწორედ ამ უზუსტესი სმენის დამსახურებაა, დღეს რომ ქართველ მკითხველს „ფაუსტი“, „მცირე და დიდი ბალადა“, გრიმების ზღაპრები და ახლა უკვე „ბოშური რომანსერო“ ქართულ ენაზე დაწერილი ჰგონია.

აბა, რა უნდა ჟღერდეს უფრო ქართულად, ვიდრე ეს ეპიზოდი ვიიონიდან:

„მორჩა, აღსრულდა, მივდივარ მართალ,
 მაგრამ მწყურისხარ ისეთი ძალით,
 ისე მჭირდება, ვით... როგორც... რა ვთქვა...
 ბოლონურ ქაშაყს სჭირდება წყალი.
 ნეტა ვინ გიხსნის ახლა საკინძეს,
 ვინ ეწაფება შენს უტკბეს ტყუილს...
 ო, ღმერთო ჩემო, ნუ გამაგიჟებ!
 კი არ ვლოცულობ, ვდგავარ და ვყმუი.“

ან, ეს მოეთას „ფაუსტის“ მეორე ნაწილიდან:

რა ხდება! როგორ გამაცურეს მაგ უმწიფრებმა!
 თურმე რად მდგარან სამარესთან ასე ჯარ-ჯარალ!

ჩემი ნადავლი წაიღეს და ცისკენ მიფრენენ,
 გარდა ამ ურგი მიწა-მტვრისა, არა დარჩა რა!
 სული, ჩემს ხელში მოხვედრილი, ძალით წამერთვა,
 ჩემია იგი, თავს პატრონად ვრაცხ ერთადერთად.
 ვისთან ვიჩივლო? სამართალი ვეძებო ვისთან?
 ვინ დაგიბრუნებს შენს უფლებას? შენზე ახია!
 შენი სიბრწყვე ისეთია, ვარსკვლავებს მისწვდა!
 ამ სიბერეში ტრფობის თავბრუ რამ დაგახვია?
 რა ჩანაფიქრი ჩააფლავე, შე უბადრუკო!
 სირცხვილი შენი! ასე როგორ გიმტყუნა გეშმა!
 ვნებამ უწიოს, სიყვარულის ალმა დაგხრუკოს
 კუპრში ნავლები, ათასწლოებით ნაჯეკი ეშმა!
 მიამიტობას, აი, ბრიყვო, რას ეწირები!
 სული წაგართვეს, ოქრო იყო მიურეველი!
 სირეგვნე გინდა ჭეშმარიტად, არცთუ მცირედი,
 თვითონვე გახდე საკუთარი თავის მძლეველი!

დავით წერეთლიანი და მანანა მენაბდე

არტურ რეგზოს ეს ლექსიც რამდენი თარგმანით გვიხილავს,
მაგრამ ასეთი, ვფიქრობთ, არცერთია:

ჩემი მოხეტეობა

ფართოდ ჩაფხრეწილ ჭიბეებში მუშტებჩაყრილი,
წმინდა იდეალს მიტანებულ პალტო-ჭვალოთი,
შენი ყმა, მუზავ, ღია ცისქვეშ მივდღებვალობდი,
გულში, ო ლა ლა, რა ტრფობათა მენტო სახმილი!
მუხლებგამოჭმულ შარვლიანი, ფეხკოჟრიანი,
გზად, სიზმრული ცეროდენა, რითმას წავწყვეტდი,
სასტუმროს ჩემსას ერქვა ხომლი, დიდი ცაცხვეთი,
გარშემო ჩემი ვარსკვლავების იდგა შრიალი.
გზისპირას ვიჯექ, მათი კრთოლვის მეგრძნო შეხება.
ბინდში, დროდადრო, ძველი ღვინის მოძმრო შეფეებად
დაცურდებოდა შიშველ შუბლზე სექტემბრის ცვარი.
შესიტყვებული ფეერიულ ამრდილთა ფრთონას,
ფეხსაცმლის ყელზე ვაბგერებდი რეზინის ზონარს
და ცალი ფეხი გულს მეხუტა ვითარცა ქნარი.

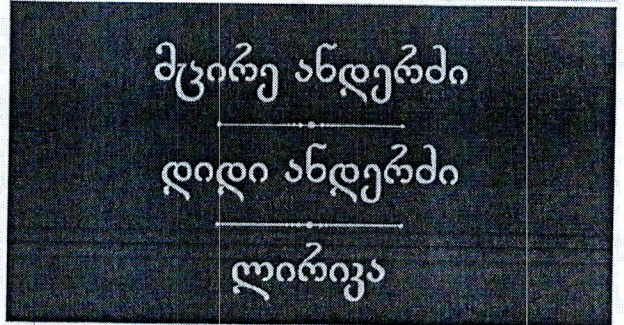
ბოლოს და ბოლოს, სრულიად ფანტასტიკური „სხვისი ცოლი“
ლორკას „ბოჭური რომანსეოდან“:

*„როგორც კი მაყვლოვანს გავცდით,
ჩათავდა ლელიც და ნარიც,
სილაში მოვთხარე ღრმული,
ჩავწურე მისი თმის ღვარი.
მისი ვერც ინატრონ კანი
ნიჟარის ყელმა და ნარდებმა,
მთვარე რომ მინაზე დაკრთის,
ასეთი ბრკიალი არ დგება.
ჰგავდა თეძოების სხლტომა
კალმახის ასხლეტას წყლიდან.
ნახევრად აღმური მედო,
ნახევრად ყინვისგან მცრიდა.*

კიდევ რამდენი საოცარი პოეტური თარგმანი - ჰომეროსი, პოლ
ვალერი, ცელანი, ბახმანი, რემბო, ვერლენი... დავით წერედიანის
თარგმანებში ისეთი ზუსტი ბგერებია, ისეთი ლექსიკა, ქართული ენის
ისეთი წარმოულოდენო მისაძლიერებლობა, რომ ზოგჯერ იცაიანს

როგორც შეიძლება ადამიანი ასე ფლობდეს და მართავდეს ენას, ისევე, როგორც პოსეიდონი ზღვის წიაღებს.

თარგმანების გარდა, დავით წერედიანის ჩუმმა, პროფესიონალიზმითა და პასუხისმგებლობით სავსე შემოქმედებითმა ცხოვრებამ რამდენიმე მნიშვნელოვანი წიგნი დაგვიტოვა - პოეზია და პუბლიცისტიკა.

მიუხედავად იმისა, რომ „ორიონი“, დავით წერედიანის საოცარი პოეტური კრებული მოცულობით პატარაა, იგი თავისი

ლიტერატურული მნიშვნელობით იმ კრებულებს შორისაა, რომელთაც ქართული პოეზია შეცვალეს, მკითხველისათვის პოეზიის დღესასწაულად იქცნენ.

„თავის დროზე „მნათობში“ დაიბეჭდა დათო წერედიანის ლექსები და რაღაც მეხივით დამემხო თავზე - ეს ფერი, ზარი... რა კამათი, რის დისკუსია! წავიკითხავდი ამ ლექსებს, წავიდოდი სადღაც, მოვბრუნდებოდი, ისევ წავიკითხავდი, ვკითხულობდი გაუთავებლად. მერე პერსევერაცია დამემართა და ამეკვიატებოდა რამდენიმე სტრიქონი მისი ლექსებიდან და, განსაკუთრებით, ეს ორი სტრიქონი:

**„ტროპარის ნუსხურ გზაწვრილზე თეთრი
მტრედები სხედან“...**

პოეტს უნდა ჰქონდეს ტექნიკა გარკვეული, მან ხელობა, წერის ხელობა უნდა იცოდეს, მაგრამ, რა თქმა უნდა, ეს არ არის მთავარი. მთავარია, მან იცოდეს სიტყვის ანატომია და ხასიათი. ორი სიტყვა შეიძლება გიყვარდეთ ან არ გიყვარდეთ. იქნებ იყოს კარგი სიტყვა, რომელიც გიყვარს, მაგრამ მეორე სიტყვასთან არ გამოგადგეთ. ერთმანეთის გვერდით ეს სიტყვები არაფრით არ შეიძლება. ისინი კლავენ ერთმანეთს, ან პირიქით ავსებენ ერთმანეთს სრულყოფილებამდე. ამის ცოდნა უკვე ხელოვნებაა და ამ ხელოვნებას დათო წერედიანი, მე მგონი (ისევ გავიმეორებ ამ

სიტყვას) სრულყოფილად ფლობს." - რადიო „თავისუფლებისათვის“
მიცემულ ინტერვიუში აღნიშნავდა ამ კრებულის შესახებ ღია
სტურუა.

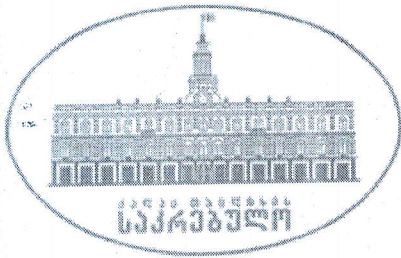
დავით წერეთლიანი

თავა
და
ვარიაციები

ვარიაციებია“, წიგნი, რომელიც ავტორის ლიტერატურულ პოზიციას, მუშაობის პროცესს გვაცნობს, თან დღიურია, თან პუბლიცისტიკა და კრიტიკა, თან ერთგვარი აღსარებები. ამ წიგნით ყველაზე უკეთ ვეცნობით დავით წერედიანს, გენიალურ მთარგმნელსა და უზუსტესი სმენის, შეგრძნების, უზადო გემოვნების ავტორს და პროფესიონალს.

ავტორი: saba.com.ge

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულო

TBILISI CITY MUNICIPAL ASSEMBLY

წერილის ნომერი: **03-032205361**
თარიღი: **22/02/2022**
პინი: **7283**

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საჯარო სამართლის იურიდიული
ადრესატი: პირი ქალაქ თბილისის ტრანსპორტისა და ურბანული განვითარების
სააგენტო
მისამართი: თბილისი, შარტავას ქ. N7

გადაამოწმეთ: document.municipal.gov.ge

სააგენტოს უფროსს ბატონ ვიქტორ წილოსანს

გაცნობებთ, რომ სახელდებისა და სიმბოლიკის კომისიაში მიმდინარეობს ადმინისტრაციული საქმისწარმოების პროცესი გამომცემლობა "ინტელექტის" მთავარი რედაქტორის ზვიად კვარაცხელიას 2021 წლის 25 მაისის საქმე #19/032114541-03 დაკავშირებით, რომლითაც ითხოვს დედაქალაქის ერთ-ერთი ქუჩისთვის დავით წერედიანის სახელის მინიჭებას.

გთხოვთ, შეისწავლოთ დანართში, ჩვენს მიერ არაპროფესიონალურად მოხაზული ტერიტორია და გამოგვიგზავნოთ დავით წერედიანის ქუჩის სიტუაციური ნახაზი ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2015 წლის 16 ივნისის #14-59 დადგენილების შესაბამისად.

დანართი 29 (ოცდაცხრა) გვერდი.

ნინო ვარდოსანიძე

ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულო-
სახელდებისა და სიმბოლიკის კომისია-კომისიის
თავმჯდომარე

გამოყენებულია კვალიფიციური
ელექტრონული ხელმოწერა/
ელექტრონული შტამპი

დავით წერედიანი (1937-2019)

მთარგმნელი, პოეტი, ფილოლოგი

მთარგმნელი, პოეტი, ფილოლოგი

ბიოგრაფია

დაიბადა აბაშის რაიონში, სოფელ ქოლობანში. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი 1960 წელს.

1963 წლიდან მუშაობდა შოთა რუსთაველის სახელობის ლიტერატურის ინსტიტუტში; 1981 წლიდან ეწევა მთარგმნელობით საქმიანობას; 2005 წელს გამოიცა დ. წერედიანის წიგნი "ანარეკლი" – მისი ძირითადი ნაწილი ქართულ კლასიკურ პოეზიას ეძღვნება, რუსთაველიდან გალაკტიონამდე; ბოლო მონაკვეთი უმთავრესად დასავლურ პოეზიას. მასში, აგრეთვე, შესულია რამდენიმე რჩეული თარგმანი; 2010 წელს გამოიცა პოეტური კრებული "ორიონი"; განსაკუთრებით აღსანიშნავია ფრანსუა ვიიონის "დიდი" და "მცირე ანდერძის" თარგმანები; თარგმნა ძმები გრიმების ზღაპრები. 2017 წელს გოეთეს ინსტიტუტმა და DVV International-მა დავით წერედიანი ქართულ-გერმანული კულტურული ურთიერთობების გაღმავლებაში შეტანილი წვლილისათვის გივი მარგველაშვილის სახელობის (გერმანულ-ქართული) პრემიით დააჯილდოვა.

1984 წელს მიენიჭა ივანე მაჩაბლის სახელობის პრემია ფრანსუა ვიიონის "მცირე ანდერძისთვის" თარგმანისთვის; 1995 - ფრანგულ-ქართული ინსტიტუტის პირველი პრემია ფრანგი პოეტების თარგმანებისთვის (რემბო, ვერლენი, ბოდლერი); 2006 - სახელმწიფო პრემია წიგნისათვის "ანარეკლი"; 2007 - პრემია "საგურამო", ნომინაციაში თარგმანი; 2011 - შოთა რუსთაველის სახელობის პრემია დასავლეთ ევროპული ლიტერატურის შედევრების საუკეთესო თარგმანებისთვის; 2012 - ლიტერატურული პრემია "საბა", საუკეთესო თარგმანი იოჰან ვოლფგანგ გოეთეს

"ფაუსტი" თარგმანისთვის; 2014 - ლიტერატურული პრემია "საბა" ლიტერატურის განვითარებაში შეტანილი განსაკუთრებული წვლილისთვის; 2018 - ლიტერატურული პრემია "საბა", საუკეთესო ქართული თარგმანი იოჰან ვოლფგანგ გოეთეს "ფაუსტი-ლლ" თარგმანისთვის; 2021 - ვაჟა ფშაველას სახელობის პრემია (გარდაცვალების შემდეგ)

დაკრძალულია მახათას მთის მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონი, თბილისი